

IRKOS TRAGEDIJA

Tikrinami pasiekimai

I testo dalis

- 2.1.A. Daryti teksto visumą apibendrinančias išvadas.
- 2.1.B. Interpretuoti skaitomus tekstus.
- 2.1.7. Aptarti kūrinio veiksmo vietą ir laiką, veikėjus, veiksmą.
- 2.1.8. Atpažinti tekste kalbinės raiškos priemones ir paaiškinti jų paskirtį.
- 2.1.D. Vertinti skaitomų tekstų turinį ir raišką.

II testo dalis

- 3.2.2. Gebėti paaiškinti, rašyti ir skirti *Turinio apimtyje* (Pagrindinio ugdymo bendrosios programos) nurodytus rašybos ir skyrybos atvejus.
- 3.2.3. Taisyklingai vartoti gramatines konstrukcijas, įtrauktas į programos *Turinio apimtį*.

III testo dalis

- 3.1.A. Pasirinkti kalbinę raišką atsižvelgiant į komunikavimo situaciją ir adresatą.
- 3.1.E. Kurti įtikinamojo pobūdžio tekstus, susijusius su kasdienio gyvenimo situacijomis. Tinkamai pasirinkti leksines ir gramatines priemones.
- 3.2. Rašyti taisyklinga ir stilinga kalba.

I dalis. TEKSTO SKAITYMO IR SUVOKIMO UŽDUOTYS

Atidžiai perskaityk tekstą, atlik užduotis ir įsivertink.

Šatrijos Ragana

IRKOS TRAGEDIJA

Ištrauka

Į padanges jau išbėgo gerokas žvaigždžių būrelis, ir priešais langą, virš seno maumedžio, jau uoliai mirkčioja Irkai jos mylimiausioji žvaigždutė. Mylimiausia dėl to, kad visados žiūri į pat Irkos langą ir kad taip linksmi linksmi kinknoja jai auksinę galvelę. Bet Irka myli ir kitas – visas visas – nuo to laiko, kaip išgirdo iš Liudvės, kad žvaigždelės – tai mirusieji ir nuėjusieji į dangų vaikai. Jiems ten labai labai gera. Dievulis yra jų tėvelis, o Dievulio motina – jų mamytė. Ir jie visados yra drauge – ne taip, kaip Irkos tėveliai. Ji čia su mamyte, o tėvelis toli toli Kaune. Kai jie visi buvo drauge, buvo taip linksmi. Paskui ji ir mamytė atvažiavo čia. Buvo žiema, šalta. Paskui Kalėdos. Irkai mamytė parėdė¹ eglėlę, bet buvo nelabai linksmi, nes tėvelio nebuvo. Paskui atvažiavo tėvelis ir atvežė daug daug dovanų. Paskui tėvelis parašė pasiilgęs Irkos, ir ji važiavo į Kauną su tetule Brone. Su tėveliu matė kinematografe liūtą ir dramblių, gėrė tokio saldaus šokolado cukrainėje. Paskui tėvelis vėl atvažiavo

¹ Rėdyti – puošti, dabinti.

ir atvežė Džimą... Dabar nebeatvažiuoja ir nebeatvažiuoja... <...> Ak, kuomet atvažiuos tėvelis! <...> Ji prašė, kad jis nebevažiuotų į tą Kauną, kad čia drauge gyventų. Bet tėvelis sako: „Negalima, Irka, reikalai taip liepia, nieko nepadarysi.“ Fe! bjaurūs, bjaurūs tie reikalai! Irka jų nekenčia. <...>

Už lango sudundėjo, ir Irka, nebepaisydama, kad toks ūmus sujudinimas gali pakenkti Džimo sveikatai, akimirksniu nušoko nuo lango, nukėlė favoritą ir, šaukdama: „Mamytė parvažiavo!“, lyg kamuolėlis nuriedėjo per tamsius kambarius į priemenę. Atrakino duris ir puolė įeinančiai motinai į glėbį. Pasiilgusi bučiavo jai rankas, kabinos ant kaklo, glaudėsi.

– Irka, meldžiamoji, ne taip smarkiai, – juokėsi motina. – Leisk nusivilkti.

– Kad Irka taip be galo pasiilgo mamytės.

– Ką gi beveikia mano dukra? Ar sveika, ar linksma?

– Labai labai linksma, nes mamytė parvažiavo. <...> O ar tavo reikalai buvo šiandien mandagūs?

– Ak, Irka, jie niekuomet nėra mandagūs. Vis tik įžūlūs ir nepaklusnūs.

Tad Irka ėmė guosti motiną, kad, kai ji užaugianti, padėsianti suvaldyti visus tuos nemandagiuosius reikalus. <...> Čiulbėjo lyg paukštelis, ir jos raudonos lyg rožės pumpuras lūpelės nesičiaupė nė sekundei. Bet netrukus motina pertraukė ją.

– Visa tai labai puiku, Irka, bet dabar valgyk greičiau vakarienę, o paskui – gulti. Žinai, kad vaikams jau seniai laikas.

Irkos linksmos lūpelių vyšnelės ūmai ištįso žemyn.

– Mamyte, aš dar norėčiau pasikalbėti! Aš dar turiu tiek daug papasakoti!

– Jau daug papasakojai, o kas liko, pasakysi rytoj. Rytoj niekur nevažiuosiu.

Irkos tamsiose, aksominėse, panašiose į našlelių gėles akyse žybtelėjo ašaros. Bet kadangi mamytė verksmo nemėgo, tai jos neišriedėjo ant skruostelių.

Klausimai ir užduotys

1. Paaiškink, kas yra šio teksto pasakotojas.

(1 taškas)

2. Kokios informacijos suteikia sakiny s „Į padanges jau išbėgo gerokas žvaigždžių būrelis...“?

(1 taškas)

3. Kokia kalbinės raiškos priemonė yra žodžių junginiai „išbėgo gerokas žvaigždžių būrelis“ ir „mirkčioja Irkai jos mylimiausioji žvaigždutė“?

(1 taškas)

A. Epitetai

B. Vaizdingi veiksmažodžiai

C. Įsmeninimai

D. Deminutyvai

4. Paaiškink, ko Irka pavydi žvaigždėlėms. Kodėl pavydi?

(2 taškai)

5. Paaiškink, kodėl Kalėdos ir papuošta eglė visai nedžiugino Irkos.

(1 taškas)

6. Kokią paskutinę tėvelio dovaną gavo mergaitė?

(1 taškas)

7. Kaip manai, kodėl tėvelis Irkai dovanoja tiek daug dovanų?

(1 taškas)

8. Kokie Irkos veiksmai išduoda, kad ji labai pasiilgo mamytės? Išvardyk bent keturis veiksmus.

(2 taškai)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

9. Kaip apibūdinamas Irkos kalbėjimas su motina? Rask tekste ir išrašyk (pacituok). (1 taškas)

10. Kokia kalbinės raiškos priemonė apibūdinamas mergaitės kalbėjimas?

(1 taškas)

11. Ar mama pakankamai dėmesio skiria Irkai? Savo nuomonę pagrįsk dviem argumentais.

(2 taškai)

12. Mergaitės akyse pasirodė ašaros, nes... Parink tinkamą sakinio pabaigą.

(1 taškas)

- A. Ji supyko ant mamos.
- B. Ją nuliūdino mamos žodžiai.
- C. Jai pradėjo skaudėti galvą.
- D. Ji pravirko iš džiaugsmo.

13. Suformuluok šios ištraukos temą.

(1 taškas)

Vertinama sritis	Taškų skaičius	Surinkai taškų	Pasiekimai									
			Nepatenkinamas			Patenkinamas		Pagrindinis			Aukštesnysis	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Teksto suvokimas	16		0	1	2-3	4-5	6-7	8-9	10	11-12	13-14	15-16

II dalis. KALBOS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

Atlik užduotis ir įsivertink.

1. Įrašyk praleistas raides.

(10 taškų)

Valand___lę paverkus Irkos galvelėj___ėmė šv___tuoti lin___smesnės mint___s: o gal mamytė nevažiuos, gal kitaip sum___nė, gal pasigailėjo jos. Ji eis suž___noti. O jei važiuos, tai ji paprašys, kad greič___u sugr___žtų ir kad leistų ją eiti į mišk___su Liudve. Ir pabučiuos mamytei rank___, kad nemandagiai pasakė valgomaj___me. Ji r___pestingai nu___išluostė veid___lį ir ak___s ir nubėgo į valgom___jį. Bet čia nebeb___vo nieko. I___girdus pianino gars___s, ji nubėgo į saloną.

2. Trumpuosius kirčiuotus skiemenis pabrauk viena linija, ilguosius – dviem.

(10 taškų)

Padanges, žvaigždžių, seno, žvaigždutė, auksinė, galvelę, išgirdo, motina, čia, Kaune, atvažiavo, dramblių, saldaus, atvežė, jis, bjaurūs, nukėlė, tamsius, kambarius, mandagūs.